

- урахуванням останніх змін в редакції станом на 28.04.2010 р. [Текст]: довідкове вид. / Суми: ФОП Соколик Б.В. – 72 с.
14. Про схвалення Концепції реформи місцевого самоврядування [Текст] : розпорядження Кабінету Міністрів України від 29.07.2009 № 900-р // Офіційний вісник України. – 2009 р. – № 60. – С 50.
  15. Соціологія [Текст]: підручник / Н.П. Осипова, В.Д. Воднік, Г.П. Клімова та ін.; за ред. Н.П. Осипової. – К. : Юрінком Інтер, 2003. – 336 с.
  16. Ткачук А. Влада і громада: співпраця влади і громадськості у вирішенні місцевих проблем [Текст]: практ. посіб. / А.Ткачук, В.Артеменко, Р.Рукомеда // К.: [Інститут громадянського суспільства], 2004. – 88 с.
  17. Толкованов В. В. Посібник з питань партисипативної демократії (демократії участі) на місцевому рівні [Текст] // А.К. Гук, В.М. Олуйко, В.Я. Прошко, В.В. Толкованов; ред. В.В. Толкованова. – К.: Крамар, 2011.– 200 с.

Рецензент: Юзефович В.В., к.е.н., доцент.

УДК 351:002.2

Синиця М.І.,

здобувач кафедри державної політики та управління політичними процесами
НАДУ при Президентіві України

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ТЕХНОЛОГІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

В статті узагальнено результати дослідження концептуальних засад технологізації державного управління.

В статье обобщены результаты исследования концептуальных основ технологизации государственного управления.

The article summarized the results of the conceptual foundationstehnolohizatsiyi government.

Постановка проблеми. У практиці державного управління України відбувається інтенсивне оновлення соціальних технологій. В той же час дослідження концептуальних засад технологізації державного управління не знайшло достатнього висвітлення та узагальнення у вітчизняній науковій літературі, що обумовлює актуальність даного дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До таких досліджень та публікацій можна віднести роботи М. Синиці [1-6].

Формулювання мети статті. Метою статті є узагальнення результатів дослідження концептуальних засад технологізації державного управління.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Проаналізовано наукові праці в галузі державного управління за обраною темою дослідження, що дозволило окреслити загальну тенденцію технологізації державного управління, яка є характерною для сучасного етапу розвитку країн світу й означає зростання обсягу та соціальної

значущості технологій у державно-управлінській діяльності. Якщо зростання їх обсягу пов'язане зі зміною технологічного укладу, відповідним вдосконаленням техніки і технологій, то зростання соціальної значущості відображає значний їх управлінський потенціал в житті суспільства та регламентуючу роль (регламенти, стандарти, інструкції, правила тощо) на всіх рівнях державного управління. Технологізація державного управління передбачає широке застосування соціальних технологій, які представляють собою сукупності методів і прийомів, що дозволяють домагатися результатів у завданнях взаємодії й між органами влади, й в них самих, й між ними та громадськістю, покращувати комунікативні впливи, змінювати соціальні ситуації та соціальні системи. Такі технології, насамперед, націлені на ключові напрями стратегії держави, державної політики, орієнтовані на різні групи проблем та завдань. Вони безпосередньо пов'язані з проектуванням очікуваного стану, визначенням способів його досягнення та їх використанням, що можна відобразити ланцюгом “проектування – технології – інженерна діяльність”. Зміст та специфіка соціальних технологій визначаються проблемною ситуацією.

Проведений аналіз вітчизняних дисертаційних робіт з державного управління, а також низки відомих зарубіжних публікацій дозволяє зробити висновок, що посилення уваги до проблем і завдань технологізації державного управління є сучасним світовим явищем, яке потребує ґрунтовного вивчення та відповідної реакції суспільства та влади. Це обумовлює актуальність наукових досліджень у цьому напрямі та доцільність їх подальшого розвитку.

Узагальнено різні підходи до розуміння терміну “технологізація”, які зустрічаються в науковій літературі, на підставі чого “технологізацію державного управління” автором визначено як зростання обсягу та посилення дієвості технологій державного управління при здійсненні практичних організуючих, регулюючих і контролюючих впливів держави на суспільну життєдіяльність людей з метою її упорядкування, збереження чи перетворення, що застосовуються для досягнення цілей держави та з спирається на її владну силу. Спільне використання соціального проектування, соціальних технологій та інженерії дозволяє говорити про застосування соціальної інженерії (соціоінженерії) у державному управлінні – соціоінженерії державного управління. Соціальне проектування забезпечує науково обґрунтоване конструювання параметрів майбутньої системи державного управління, тобто її розвиток, вдосконалення, або перехід до якісно нового її стану, тобто перехід до нових структурних, функціональних, інституційних, інформаційних моделей, модифікацію, реформування. Цьому визначенню соціального проектування в державному управлінні на сьогодні найбільш відповідають адміністративні реформи, національні проекти, державні програми.

Введено та визначено поняття “технологічна інноватизація державного управління”, як інноваційна діяльність, що спрямована на використання результатів наукових досліджень та розробок, зокрема шляхом реалізації інноваційних проєктів, у системі та процесах державного управління і зумовлює появу нових управлінських технологій (інфраструктурних, інституційних, правових, організаційних, ресурсних тощо).

Для визначення місця технологізації в процесах державного управління взагалі і соціальних технологій зокрема в роботі виділено схему взаємозв'язку різних етапів та елементів в процесі здійснення державного управління. З неї слідує, що технологізація державного управління, що охоплює соціальне проектування, соціальні технології та їх інженерний супровід (організацію, стандартизацію, експертизу, впровадження, контроль, оцінювання, корегування) укупі забезпечують практичну реалізацію різноманітних заходів, засобів, важелів, стимулів, що закладені в механізми державного управління. Серед соціальних технологій державного управління сьогодні на всіх його рівнях найбільш відповідають технології прийняття та реалізації управлінських рішень, кадрові технології, технології управління проєктами, технології стратегічного планування і антикризового менеджменту. Безумовно, їх використанню сприяють сучасні технології інформатизації управління.

Виявлено низку підходів до розвитку управлінських технологій, які доцільно застосувати при технологізації державного управління:

– за першим підходом здійснено типізацію найбільш поширених управлінських ситуацій та дій (організуючі, регулюючі та контролюючі впливи держави залежно), виділення характерних процедур та операцій (соціальне проектування, соціальні технології, соціальна інженерія), визначення сучасних засобів (адміністративне реформування, національні проєкти, стратегічне управління, антикризове управління, розроблення державної політики тощо) та інструментів (національні проєкти розвитку, стратегічне планування, різноманітні механізми та управлінські технології);

– за другим підходом технологізація державного управління відбувається за певними ознаками управлінських технологій (розділення єдиного процесу на етапи та процедури; їх координація та синхронізація; забезпечення однозначності виконання процедур та операцій, а також цільової спрямованості та регламентуючого характеру управлінської технології);

– третій підхід заснований на зростанні обсягу технологій державного управління, що пов'язане з потребами суспільства у функціях соціоінженерії державного управління та у збільшенні управлінського потенціалу в країні;

– четвертий підхід передбачає посилення дієвості технологій в державному управлінні, пов'язане як зі зміною технологічного укладу та

появою більш досконалих технік та технологій соціоінженерії державного управління, так і зі зростанням професіоналізму та відповідальності управлінців і державних службовців;

– п'ятий підхід передбачає інноватизацію технологій, що застосовуються в ньому, а шостий підхід – підвищення технологічного рівня соціального проектування (формування стратегій, політик) та соціальних технологій в державному управлінні, зокрема на засадах стратегічного управління та планування, програмно-цільового управління, програмування та бюджетування, трансформації в них сучасних ідей та технологій управління проектами, зокрема національними.

В результаті – виділено комплексну модель технологізації державного управління, що надає можливість застосування в різних ситуаціях або всіх з зазначених підходів, або їх певних комбінацій.

Виділено систему принципів технологізації державного управління, що включає загальні положення і правила, дотримання яких сприятиме ефективності реалізації цього процесу шляхом його типізації, стандартизації та уніфікації, та проблемно-орієнтовані, які відображають закономірності та тенденції процесів соціального проектування, розроблення та застосування соціальних технологій й підтверджені практикою державного управління:

– серед загальних принципів: врахування специфіки складових суспільного процесу; застосування синергетичного підходу; необхідність забезпечення цілісності соціального простору держави, а також різноманіття соціальних технологій; надання пріоритету людському чиннику у вирішенні технологічних проблем; поступовість (поетапність) та локальний характер змін; підвищення ефективності, результативності, економічності, справедливості, якості, обґрунтованості, доступності, соціальної спрямованості;

– до проблемно-орієнтованих слід віднести принципи державного управління та державної служби, виходячи з позиції технологізації організаційної, регулюючої та контролюючої діяльності держави, та такі, що обумовлюють логіку застосування окремих інструментів та засобів технологізації державного управління. Для соціального проектування – це принципи стратегічного мислення та програмно-цільового управління.

Запропоновано підхід-модель до виділення напрямів технологічної інноватизації державного управління, який передбачає виділення двох основних загальних напрямів (державне управління як система органів державної влади та управління та державного управління як процес формування та здійснення державно-управлінського впливу на суспільні сфери, галузі, різні види відносин) та конкретизації за ними інших напрямів технологічної інноватизації державного управління. Перший з них конкретизується у напрями: адміністративно-територіальних інновацій; інноваційних адміністративних реформ; інституційних та організаційних інновацій; функціональних інновацій; інновацій у системі

державної служби; контрольних інновацій; корпоративних інновацій. Другий з них конкретизується у напрями: інновацій з формування та реалізації державної політики; інновацій з державного регулювання; інновацій з державної підтримки; інновацій правового впливу; демократизаційних інновацій (гласність, відкритість, участь, соціальне партнерство тощо).

До загальних напрямів, що притаманні як системі органів державної влади та управління, так і процесу формування та здійснення державно-управлінського впливу, доцільно віднести: комунікаційні інновації; інновації з надання послуг та інші інновації; ресурсні інновації (фінансові, матеріально-технічні, інформаційні, наукові, освітні, часові, просторові).

Як показує проведений автором аналіз інституційного та правового забезпечення інноваційного розвитку державного управління, до проблем, зазначених у Концепції розвитку національної інноваційної системи, необхідно віднести не тільки невизначеність основних засад державної політики з питань забезпечення розвитку національної інноваційної системи, а й з питань забезпечення інноваційного розвитку системи державного управління і як системи органів державної влади та управління, і як процесу державно-управлінського впливу на сфери, галузі, інші види суспільних відносин.

Здійснено оцінку достовірності теоретичних результатів дисертаційного дослідження шляхом їх експертної верифікації. Зокрема з'ясовано, що:

- в державному управлінні сучасної України домінує практика “постійних перевірок і вказівок”, що здійснюються за методом “ручного керування”. Такий підхід характерний для авторитарної системи управління якій планування здійснюється за принципом “від досягнутого”, без урахування стратегічних особливостей досягнення кінцевого результату;

- найбільш відчутних інноваційних змін в системі державного управління сучасної України зазнали кадрові технології;

- в процесі технологічної інноватизації державного управління, перш за все, слід застосувати принцип “розподілу повноважень і відповідальності” та “процедурності прийняття управлінських рішень”;

- в сучасній Україні інноваційних змін досі потребують, перш за все, такі складові системи державного управління, як судова влада і бюджетний процес. Серед функцій системи державного управління, на думку експертів, потребують інноваційних змін контролююча і організаційна функції. Втім, звертає на себе увагу той факт, що максимальна оцінка актуальності інноватизації на перевищила 50%, що загалом може свідчити про певні позитивні зрушення сучасного етапу адміністративного реформування.

Звертають на себе увагу й наступні результати узагальнення експертної думки:

– жодна з названих інноваційних технологій в сучасній системі державного управління України не використовується ефективно (оцінки ефективності коливаються в діапазоні 1,9 – 2,4 бали);

– актуальність запровадження жодної з названих інноваційних технологій в майбутньому не перевищує середній показник (3,6 балів), що загалом може свідчити про тенденції “консерватизації” сучасної системи державного управління, яка гальмує як соціально-економічний, так і політичний розвиток країни. Загалом висновок може бути парадоксальним, але олігархічна системи політичного управління, яка склалася нині в Україні з одного боку – зацікавлена в розвитку економіки, адже це сприяє зростанню капіталу та його світової конкурентоспроможності, з іншого боку – зацікавлена в збереженні системи політичних і державно-управлінських відносин яка забезпечує стабільність олігархічного режиму, але саме через це – не сприяє швидкому економічному зростанню. На цьому шляху Україна не є унікальною. Так ще донедавна розвивалися більшість латиноамериканських країн;

– в ситуації, що склалася експерти виділили групу інноваційних технологій, розвиток яких більш-менш задовольняє економічним і політичним умовам сучасної України: соціальне проектування, стратегічне планування і антикризове управління (регулювання). Оцінка ефективності цих технологій в сучасних умовах однаково низька, а в майбутньому – актуальність однаково висока і найвища серед інших технологій. Загалом, саме ці три інноваційні технології можуть створити базову модель технологічної інноватизації системи державного управління України.

Узагальнено теоретичні та емпіричні результати дослідження, що дає змогу внести низку практичних рекомендацій щодо розвитку механізмів технологічної інноватизації системи державного управління України, а саме:

– стратегія технологічної інноватизації в державному управлінні має спиратися на основні напрями діяльності: розробка та здійснення єдиної інноваційної політики в межах системи державного управління; розробка програм технологічної інноватизації; координація інноваційної діяльності в окремих сегментах системи державного управління; забезпечення інноваційних програм фінансовими, кадровими і матеріально-технічними ресурсами; застосування цільового управління системою інновацій; моніторинг процесу впровадження інновацій; аналіз результативності інноваційних програм;

– основними елементами успішної стратегії технологічної інноватизації в системі державного управління є: наявність інтегрованої мети інноваційних процесів, чітке узгодження напрямів і термінів здійснення інновацій, розробка системи критеріїв результативності й ефективності інноваційного процесу;

– стратегічне планування технологічних інновацій в системі державного управління полягає у визначенні функціонально-управлінської

та соціальної ролі системи в цілому та її окремих компонентів як суб'єктів та об'єктів інноваційного процесу й формуванні системи цілей інноваційної діяльності і стратегії поведінки в процесі впровадження інновацій. Стратегічне планування управлінських інновацій має бути орієнтоване на період у п'ять і більше років та спрямоване на створення нового потенціалу результативності органів державної влади;

– оперативне планування технологічних інновацій в системі державного управління безпосередньо спрямовується на реалізацію управлінського потенціалу органу державної влади і має бути сформульоване у вигляді конкретних результатів (забезпечення зростання якості управлінських послуг, дебіюкратизацію управлінського процесу, нарощування показників розвитку об'єкта управління тощо);

– основними детермінантами інноваційних реформ у сфері державного управління повинні стати не внутрішні потреби та можливості органів державної влади, а їх орієнтація на потреби і трансформації соціального середовища як інтегрованого об'єкта державного управління;

– упровадження технологічних інновацій докорінно змінює склад, структуру і зміст механізмів державного управління. Передусім, пріоритетними стають методи аналізу і прогнозування, моделювання, стратегічне і соціальне проектування. При цьому різко зростає рівень можливостей для застосування суто адміністративних важелів;

Технологічні інновації в системі державного управління повинні оцінюватися за низкою показників:

– система економічних показників стосується, передусім, розвитку об'єкта управління, сфери суспільних відносин або галузі економіки, на вдосконалення якої спрямовані управлінські інновації;

– науково-технологічні показники стосуються раціональності управлінських процесів та процедур і характеризують оптимальність внутрішньо-системної організації системи державного управління;

– фінансові показники дають можливість оцінити співвідношення витрат на процес технологічних інновацій з соціально-економічним ефектом від їх упровадження;

– ресурсні показники вказують на рівень оптимальності використання потенціалу системи державного управління та її окремих структурних компонентів;

– соціальні показники забезпечують вимірювання соціального ефекту від управлінських інновацій у різних напрямках.

У своєму комплексі показники ефективності технологічних інновацій дають змогу здійснювати моніторинг інноваційного процесу та забезпечувати коригуючий вплив реформ у системі державного управління.

Висновки. Запропоновано нове вирішення наукового завдання теоретико-методологічного обґрунтування та розробки науково-практичних рекомендацій щодо технологізації державного управління.

Окреслено загальну тенденцію технологізації державного управління, яка є характерною для сучасного етапу розвитку країн світу й означає зростання обсягу та соціальної значущості технологій у державно-управлінській діяльності. Визначено зміст поняття “технологізація державного управління” Виявлено низку підходів до розвитку управлінських технологій, які доцільно застосувати при технологізації державного управління. Виділено систему принципів технологізації державного управління. Запропоновано підхід-модель до виділення напрямів технологічної інноватизації державного управління. Здійснено оцінку достовірності теоретичних результатів дисертаційного дослідження шляхом їх експертної верифікації. Сформовано науково-практичні рекомендації щодо розвитку механізмів технологічної інноватизації системи державного управління України.

Використані джерела інформації:

1. Синиця М. І. Розкриття змісту поняття «технологізація державного управління» / М. І. Синиця // Науковий вісник АМУ. Серія : Управління. – К.: ВПЦ АМУ, 2011.- вип. 2.. – С. 290-299.
2. Синиця М. І. Використання соціальних технологій в державному управлінні / М. І. Синиця // Науковий вісник АМУ. Серія: Управління. – К.: ВПЦ АМУ, 2011.- вип. 3. – С. 406-418.
3. Синиця М. І. Підходи та принципи технологізації державного управління / М. І. Синиця // Наукові праці ЧДУ – Державне управління. – Миколаїв.: ЧДУ, 2011. - Випуск : 153, том : 165. – С. 45-51.
4. Синиця М. І. Визначення основних напрямів технологічної інноватизації державного управління / М. І. Синиця // Наукові праці ЧДУ – Державне управління. – Миколаїв.: ЧДУ, 2011. - Випуск : 153, том : 165. – С. 45-51.
5. Синиця М. І. Аналіз дисертаційного доробку з технологізації державного управління у галузі науки «Державне управління» / М. І. Синиця // Актуальні проблеми регіонального управління та місцевого самоврядування : Матеріали наук.-практ. конф. за між нар. участю, 8 квітня 2011 р. / Академія муніципального управління : тези доп. : у 2 ч. – К., 2011. – Ч.2. – С.240-241.
6. Синиця М. І. Вдосконалення державного управління у напрямку його технологізації / М. І. Синиця // / Інновації в державному управлінні: системна інтеграція освіти, науки, практики : матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю, Київ, 27 трав. 2011 р. : у 2 т. / за заг. ред. Ю.В.Ковбасюка, В.П.Трощинського, С.В.Загороднюка. – К.: НАДУ, 2011. – Т. 1. – С. 47-48.

Рецензент: Кальниш Ю.Г., д.держ.упр., с.н.с.

ЗАСТОСУВАННЯ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМИ ВЗАЄМОВІДНОСИНАМИ УРЯДАМИ РОЗВИНЕНИХ КРАЇН СВІТУ

Представлено механізми державного управління економічними взаємовідносинами урядами Австрії, ФРН та Швейцарії.

Представлены механизмы государственного управления экономическими взаимоотношениями правительствами Австрии, ФРГ и Швейцарии.

Austrian, German and Swiss public administration mechanisms for economic cooperation were analyzed.

Постановка проблеми. Вивчення іноземного досвіду у сфері економічного співробітництва має ключове значення для подальшої успішної інтеграції України в світову економіку. Сучасна світова економіка вимагає від кожної держави розробки наукових основ державного регулювання економічного співробітництва на засадах підвищення відповідальності за прийняття державних рішень, урахування в зовнішньоекономічній політиці законів та закономірностей економічного розвитку, забезпечення гнучкості у процесах реагування на зміни в глобальному середовищі. Керуючись такими засадами, слід радикально реформувати стиль та методи державного управління, поєднувати тактику регулювання із розробкою стратегій та перспективних прогнозів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В сучасній науковій літературі більшу увагу приділено власне фінансово-економічному аспекту економічного співробітництва. Вітчизняними вченими досліджується перед усім зовнішньоекономічна діяльність. Слід відмітити роботи таких вчених як О. Гребельник, В. Козик, Л. Панкова, Іваницька О.М., А. і Н. Румянцевих, Ю. Рудяк, Л. Солошенко, А. Трусов, С. Філатов. Однак зазначені автори досліджують державне регулювання зовнішньоекономічною діяльністю з фінансово-економічної точки зору. Їх цікавлять такі механізми як тарифи, податки, платежі та порядок їх застосування.

Особливості формування та розвитку зовнішньоекономічної діяльності та міжнародних відносин України в період трансформаційних перетворень висвітлені у працях українських учених І.Бураковського, О.Власюка, В.Гейця, І.Грицяка, Ю.Козака, В.Ковалевського, В.Козика, Л.Панкової, Ю. Пахомова, А.Румянцева, Ф.Рут, С.Сьоміна, А.Філіпенка, О.Шниркова.

Постановка завдання:

- Представлення механізмів державного управління економічним співробітництвом розвинених країн світу;